

Karen von Veh

**Sveti Sebastijan reinterpretiran: rodna subverzija prikaza Sebastijan-Apolo
u djelu Diane Victor**

Ovaj se tekst usredotočuje na jedan bakropis – *Martyr* (St Sebastian) – iz ciklusa *Minder, Mater, and Martyr*, južnoafričke umjetnice Diane Victor (r. 1964), koji je bio izložen u Muzeju afričke umjetnosti u Queensu u New Yorku 2004. Cijeli je triptih rodna reinterpretacija vjerskih prikaza unutar uglavnom feminističkog okvira, ali za potrebe ovoga rada izdvojen je lik *Martira*, koji otvara temeljna pitanja o patrijarhalno sankcioniranim identitetima. Identitet Sv. Sebastijana već je narušen činjenicom da je postao simbol homoerotske želje i muškog savršenstva. Victor stvara daljnji poremećaj i u heteroseksualnom i u homoseksualnom smislu, mijenjajući spol i ponašanje svog junaka, naglašujući primjenu dvostrukih mjerila koja idealiziraju muško tijelo (bilo homo- ili heteroseksualno) za razliku od onih koja se povijesno pripisuju ženskim tijelima i njihovoj seksualnosti. Podrijetlo rodne razlike u kojoj je muško klasificirano kao 'normalno', a žensko kao 'nenormalno', nalazi se u filozofskom diskursu Platona (4. st. pr. Kr.) kojega je kasnije razvio Aristotel, s obzirom na binarnu razliku između materije i oblika, tijela i razuma. Iz tog je poimanja proizašla dihotomija između tijela (ili materije), koje je povezano s negativnim, pasivnim aspektima ženstvenosti i razuma (ili oblika), koji se pripisuje pozitivnoj, aktivnoj muškosti. Ti su argumenti činili temelj podvojenosti znanosti i prirode ili razuma i osjećaja, koja je obezvrijedila ženstvenost i rezultirala ženskim tijelom kao nesavršenom verzijom 'normalnog' muškog tijela. U tom estetskom okviru razmatrani su izabrani primjeri Sv. Sebastijana (14. do 16. stoljeće) kao klasični ideal prikaza Apolo-Sebastijan. Uspoređujući ih s prikazom *Martira*, pokazuje se kako je Victor demontirala temelje koji diskurzivno podupiru obezvrijeđeno žensko tijelo koristeći se parodijom i pretjerivanjem. Čineći to, autorica ističe nastavljanje rodne predrasude promicane kroz zapadne diskurse o estetici i religiji. Njezin rad također ukazuje na kontinuiranu potrebu žena umjetnica da prelaze uobičajene prakse, ometajući tako ugodno gledanje i omogućujući gledateljima da preispitaju očekivanja utemeljena na povijesnim normama.